

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 5.6.2025 г.
COM(2025) 281 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Европейският пакт за океана

Европейски пакт за океана

Океанът и моретата са от решаващо значение за живота на Земята, благоденствието, конкурентоспособността, сигурността и устойчивото бъдеще на нашата планета. Океанът е изключително важен за енергетиката, данните и стратегическите ресурси, както и за регулирането на климата на Земята.

Европейският съюз стопанисва най-голямата обща морска зона в света, с 25 милиона km² изключителни икономически зони (ИИЗ) на своите държави членки, най-отдалечени региони¹ и отвъдморски територии. С брегова линия от около 70 000 km и с 40 % от населението живеещо на разстояние до 50 km от морето, ЕС е изключително заинтересован по морските въпроси. Морските граници на Съюза се простират до Карибския регион, Атлантическия и Индийския океан чрез своите най-отдалечени региони. Неговата синя икономика пряко поддържа близо 5 милиона работни места и носи над 250 милиарда евро годишна брутна добавена стойност в икономиката на ЕС². По морските маршрути се осъществява около 74 % от външната търговия на ЕС, а подводните комуникационни кабели пренасят 99 % от междуконтиненталния интернет трафик.

Същевременно здравето на нашия океан се влошава поради кумулативното въздействие на изменението на климата, замърсяването и прекомерната експлоатация на морските ресурси. Тези предизвикателства пред околната среда са съпътствани от нарастващи геополитически напрежения, които не само поставят под въпрос съвместното управление, но и представляват заплаха за сигурността ни. Свободата на корабоплаването и свободата на действията по море все повече се оспорват, а изключително важни морски инфраструктури са под заплаха. Хибридните заплахи и кибератаките не признават граници, както и сигурността по море. Защитата на европейските граници и европейската инфраструктура се превърна в приоритет.

С оглед на справянето с всички тези предизвикателства и засилване на водещата роля на Европа в политиките за океана, Европейският пакт за океана се основава на действащото законодателство и съществуващите инициативи и за първи път осигурява цялостен подход във всички области на политиката. С него се въвежда единна референтна рамка, насочена към рационализиране на процесите на координация, опростяване на задълженията за докладване и предлагане на стратегия за прилагане на съществуващото законодателство и постигане на целите на политиката с по-висока степен на съгласуване в различните сектори. Той полага основите за **Съюз на океана**, включващ Закон за океана, който надгражда действащата Директива за морско пространствено планиране, и оползотворява огромния потенциал на океана за устойчивостта на въздействия, хранителния суверенитет, енергоснабдяването, сигурността и конкурентоспособността на Европа. Той също ще засили сътрудничеството с международните инициативи.

Този Пакт ще подкрепи шест приоритета:

- опазване и възстановяване на здравето на океана,

¹ Френска Гвиана, Гваделупа, Мартиника, Майот, остров Реюнион и Сен Мартен (Франция), Азорски острови и Мадейра (Португалия) и Канарски острови (Испания).

² Европейска комисия (2025 г.). Доклад за Синята икономика на ЕС за 2025 г.

- повишаване на устойчивата конкурентоспособност на синята икономика,
- подпомагане на крайбрежните, островните общности и най-отдалечените региони,
- развиване на изследователската дейност, знанията, уменията и иновациите в областта на океана,
- разширяване на морската сигурност и отбрана като необходимо условие,
- засилване на европейската дипломация в областта на океана и управлението, основано на международни правила.

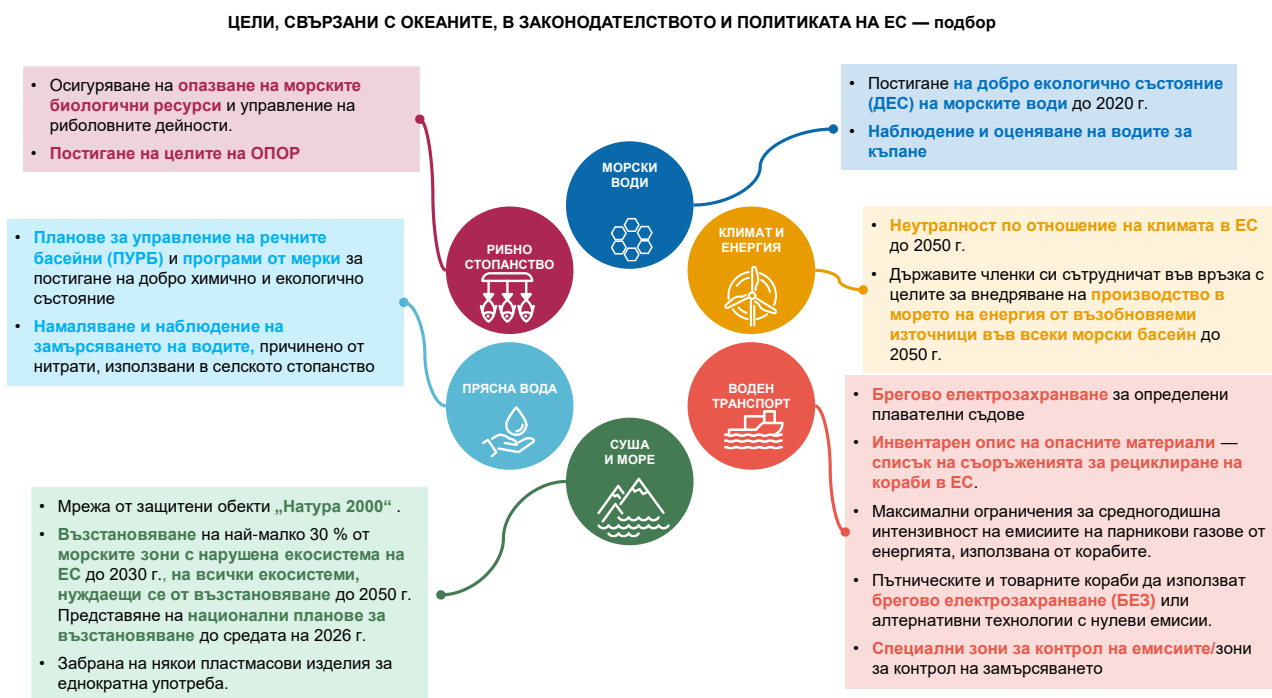
Целта на Пакта е цялостен подход и сътрудничество между държавите членки, регионите и със съответните заинтересовани страни, включващи рибарите, специалистите в сектора на синята икономика, новаторите, инвеститорите, учените и гражданското общество. С развитието на потребностите Пактът за океана ще бъде актуализиран.

1. Укрепена управленска рамка

Необходима е **силна управленска рамка** за съгласуване на действията на съюзно, регионално, национално и местно равнище, които пресичат различните морски басейни, включващи както държави от ЕС, така и държави извън ЕС.

1.1. Прилагане на целите, свързани с океана

Извън пряко свързаното законодателство като Регламента относно обща политика в областта на рибарството, Рамковата директива за морска стратегия (РДМС) или Директивата за морско пространствено планиране (ДМПП), законодателството и политиката на ЕС са поставили широк набор от обвързващи и същевременно амбициозни цели за опазване и устойчиво управление на океана. Укрепеното управление следва да подпомогне постигането на тези цели и да гарантира последователното прилагане на съществуващото законодателство.

Фигура: подбор от обвързващи цели, свързани с океана, в законодателството на ЕС

След провеждане на консултации със съответните заинтересовани страни до 2027 г. Комисията ще предложи „Закон за океана“, който ще се основава на редакция на Директивата за МПП. Целта му ще бъде укрепване и модернизиране на морското пространствено планиране като стратегически инструмент, който ще обслужва приоритетите на Пакта за океана и тяхното изпълнение, по-специално чрез засилена междусекторна координация на национално равнище и чрез подобрен организиран подход на равнище морски басейни. Законът ще включва съответните целеви стойности, така че да бъдат събрани на едно място, и ще подпомага тяхното последователно и ефективно изпълнение.

Комисията ще работи и за опростяване и синхронизиране на свързаните с океана задължения за докладване за държавите членки в съществуващото законодателство, с цел увеличаване на правната яснота и съгласуваност на политиките, като същевременно се намалява административната тежест. Тя също ще оценява начините за подпомагане на изпълнението на свързаните с океана задължения.

Комисията ще създаде публично „Табло за управление на Европейския пакт за океана“ за наблюдение и докладване на напредъка във връзка със съответните индикатори и целеви стойности на пакта, с което ще подхранва редовния доклад за състоянието на Пакта за океана, като ще черпи информация от съществуващите доклади и ресурси, например обсерваторията на синята икономика на ЕС, космическата програма на ЕС, включително програмата „Коперник“, цифрови инструменти и ще вземе предвид принципа на еднократност.

Тясното сътрудничество със съответните заинтересовани страни по всички свързани с океана политики ще бъде от ключово значение. Взимайки пример от Европейския съвет по земеделие и храни, Комисията ще създаде Съвет за океана на високо равнище, в който ще участват представители на съответните сектори, свързани с океана. Съветът ще играе водеща роля за оказване на подкрепа на Комисията при изпълнение на нейната задача, свързана с надзора и гарантирането на ефективното изпълнение на Пакта за океана.

1.2. Съвместна работа на регионално равнище

Нарастващият брой дейности по море — енергия от възобновяеми източници в морето, риболов и аквакултура, морски транспорт, отдых и крайбрежен туризъм и други — създава натиск върху ограничено океанско пространство. Въпреки че за някои дейности са необходими специално обособени зони, част от бъдещите действия са свързани с по-координирано планиране, което да балансира самостоятелното и споделеното използване на морето в рамките на неговите екологични граници и опазването му, да насърчи съвместното съществуване на различни дейности по море, да приоритизира приобщаването, справедливостта и солидарността.

ЕС подпомага регионалното сътрудничество по отношение на рибарството, по-обширната синя икономика и опазването на околната среда чрез регионални рамки като регионалните организации за управление на рибарството и регионалните морски конвенции, които са в основата на прилагането на Общата политика в областта на рибарството (ОПОР) и РДМС. Четири инициативи за морските басейни също допринесоха за развитието на устойчивата синя икономика. Освен това гъвкавите рамки за сътрудничество, като Съюза за Средиземноморието, Източното партньорство и регионалното сътрудничество в Черноморския басейн, укрепиха тези усилия.

ЕС трябва да издигне различните видове сътрудничества до следващото ниво чрез по-засилено полезно взаимодействие за оптимизиране на своето морско пространство. Многофункционални практики, зони с вятърна енергия от разположени в морето инсталации, заедно с други технологии за чиста енергия, практики за опазване и възстановяване, риболов или устойчива аквакултура, са обещаващи направления за бъдещето.

С предстоящото предложение за „Закон за океана“ държавите членки ще се насърчават да преминат от национален подход към подход на равнище морски басейни. В това отношение те ще бъдат насърчавани да си сътрудничат със съседните държави, в рамките на съществуващите регионални органи за сътрудничество, чрез макрорегионалните стратегии на ЕС, както и да надграждат инициативите-фарове на равнище басейни в рамките на мисията на ЕС „Възстановяване на нашите океани и води“.

Освен това в „Закона за океана“ ще се обърне специално внимание на:

- **Балтийско море** като неотложен приоритет: През 2025 г. Комисията ще организира **събитие на високо равнище „Нашето Балтийско море“** като отправна точка за обновен цялостен подход към справянето с предизвикателствата пред екосистемите, замърсяването от сушата и морето, укрепването на сигурността, управлението на околната среда и рибарството и подкрепянето на крайбрежните общности, в сътрудничество със стратегията на ЕС за региона на Балтийско море и съществуващите регионални органи.
- **Новия стратегически подход към Черно море**, с който се определя политическа рамка с поглед към бъдещето, предназначена да се справи с регионалните предизвикателства чрез взаимноизгодни партньорства. Приет през май 2025 г.³, той обхваща действия, насочени към: 1) повишаване на сигурността, стабилността и устойчивостта, 2) насърчаване на устойчив растеж и просперитет, включително чрез насърчаване на синята икономика, 3) насърчаване на опазването на околната среда, устойчивостта и подготвеността за изменението на климата, гражданската защита — със специално внимание върху крайбрежните зони.
- **Новият Пакт за Средиземноморието**, който ще проправи пътя към общо пространство на мир, благоденствие и стабилност в средиземноморския регион, стъпва върху основите на Програмата за Средиземноморието за 2021 г. Комисията в сътрудничество със Съюза за Средиземноморието ще подкрепи разработването на стратегия за синята икономика на равнище морски басейн за Източното Средиземноморие, което понастоящем няма специална структура за сътрудничество, основаваща се на формата на инициативата WestMed и в сътрудничество със съществуващите регионални органи.
- **Арктика**, в частност Северният ледовит океан, който е от изключително значение за световния климат и морското биологично разнообразие, сигурността и свързаността: политиката на ЕС за Арктика служи като модел за неговата дипломатия в областта на океана, сътрудничеството и многостранността и за

³ Съвместно съобщение „Стратегическият подход на Европейския съюз към Черноморския регион“, JOIN(2025) 135 final.

развитието на устойчива синя икономика. Комисията ще продължи да се ангажира с Гренландия, Фарьорските острови, Исландия и Норвегия, като поддържа стандартите на ЕС и обменя най-добрите практики в световен мащаб.

Комисията ще приоритизира стабилния и предвидим достъп до всички съседни води, като гарантира справедливо и равнопоставено използване на морските ресурси.

1.3. Предоставяне на финансова подкрепа

Финансиране за океана

Инициативите на Пакта за океана имат нужда от инвестиции и финансиране от частни и публични източници. Интегрираният подход към финансирането и политиките, свързани с океана, ще обхване широк набор от елементи: опазването на морските биологични ресурси като една от петте изключителни компетентности на ЕС, възстановяването на морското биологично разнообразие, управлението на иновациите в дейностите на рибарството и устойчивата аквакултура, дейностите по прилагането на ОПОР, знанията за океана, морската сигурност, продоволствената сигурност, разработването и разширяването на конкурентоспособна и устойчива синя икономика, включваща енергия от възобновяеми източници в морето и океана, биотехнологии и обезсоляване, опазването на подводното културно наследство, подкрепата за други сектори и отрасли на синята икономика да станат неутрални по отношение на климата, прилагането на интелигентни решения, както и подкрепата на морското пространствено планиране.

Държавите членки се насърчават да използват част от приходите, които получават от схемата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ на ЕС) — която сега обхваща емисиите от морския транспорт — за инвестиране в декарбонизацията на морския сектор, включително чрез подобряване на енергийната ефективност на корабите, пристанищата, новаторските технологии и инфраструктурата.

Инвестиране в синята икономика и иновациите

Европейските **стартиращи предприятия и разрастващи се предприятия**, които са двигател на иновациите в синята икономика, са подложени на значителни предизвикателства като ограничен достъп до рисков капитал и регулаторни бариери. Прогнозите сочат, че МСП в синята икономика на ЕС са изправени пред недостиг от 60 до 70 милиарда евро⁴. Само ресурсите на ЕС са недостатъчни за преодоляване на недостига на инвестиции. Поради тази причина обединяването на публични и частни източници е от ключово значение.

По **програмата InvestEU** на Европейската комисия, която предоставя гаранция, осигурена от ЕИБ, националните насърчителни банки и многостранните финансови институции, се мобилизират частни инвестиции в подкрепа на широк спектър от инвестиции в синята икономика на различни етапи. Показателно е, че съответните инвестиции варират от технологии или решения за екологична устойчивост до енергия от възобновяеми източници в морето, екологизиране на пристанищата и морския транспорт, аквакултура, развитие на крайбрежните зони, туризъм, кръгова икономика. Това включва и инвестиции в научноизследователска и развойна дейност

⁴ [Проучване в подкрепа на инвестициите за устойчивото развитие на синята икономика, Служба за публикации на ЕС, 2018 г.](#)

(НИРД) за стратегически океански и спътникови технологии, цифровизация, приложения с изкуствен интелект, усъвършенствано производство и подводна роботика. Досега по програмата InvestEU е осигурена подкрепа за инвестиции на стойност над 15 милиарда евро. Предоставянето на подкрепа за инвестиционни проекти в областта на синята икономика по програмата InvestEU ще продължи и занапред, под формата на финансиране и консултантски услуги, за оставащия програмен период.

Платформата BlueInvest играе ключова роля в усилията на ЕС за подкрепа на синята икономика. Тя цели мобилизирането на над 1 милиард евро публични и частни инвестиции до 2028 г. Тя подкрепя, *inter alia*, фондове за рисков капитал, насочени към проекти за синята икономика чрез капиталови инструменти в рамките на програмата InvestEU на Европейския инвестиционен фонд. Успоредно BlueInvest ускорява растежа на дейността на европейските МСП и стартиращите предприятия, като им осигурява подкрепа за изграждане на капацитет, подобряване на инвестиционната готовност и подпомагане на набирането на средства⁵. С обновените приоритети в рамките на Пакта за океана, свързани със синята икономика, финансирането и консултантската подкрепа по линия на платформата BlueInvest ще бъдат засилени.

Новата стратегия на ЕС за стартиращите и разрастващите се предприятия⁶, която има за цел да превърне ЕС в най-доброто място в света за стартиране и разрастване на технологично ориентирани предприятия, ще обхване и сините технологии. Тя ще допринесе за синята икономика, по-специално чрез опростяване на регулаторните разпоредби, включително чрез „28-и режим“⁷, подкрепа за иновации, привличане на таланти и развитие на умения, както и интегриране с по-широки инициативи на ЕС.

Платформата за тематична интелигентна специализация за устойчива синя икономика ще бъде допълнително разработена като инструмент за насърчаване на новаторски екосистеми в държавите членки и регионите и за привличане на инвестиции в иновации за насърчаване на конкурентоспособността на секторите на синята икономика.

Комисията ще продължи да **работи с групата на Европейската инвестиционна банка** и други партньорски организации, които изпълняват инициативата InvestEU, за **привличане на частни инвестиции** и за **намаляване на риска за частния капитал**, включително:

- **Повишаване на устойчивостта на крайбрежните общности** и осигуряване на екологични, климатични, икономически и социални ползи чрез финансиране от ЕС от структурните и кохезионните фондове, както и чрез програмата

⁵ https://maritime-forum.ec.europa.eu/theme/investments/blueinvest_en?prefLang=bg&etrans=bg.

⁶ „Стратегия на ЕС за стартиращите и разрастващите се предприятия. Изберете Европа за стартиране и разрастване”, COM(2025) 270 final.

⁷ „28-и режим“ ще осигури единен набор от правила, които потенциално да се прилагат постепенно и модулно. Той ще включва корпоративна правна рамка на ЕС, основана на цифрови решения по подрастване, и ще помогне на предприятията да преодолеят пречките при учредяване и осъществяване на дейност в рамките на единния пазар. С оглед постигане на тази цел, той ще опрости приложимите правила и ще намали разходите при неуспех, като предложи решения за специфични аспекти в съответните области на правото, включително несъстоятелността, трудовото и данъчното право.

„Хоризонт“, включително програмите по мисията „Възстановяване на нашите океани и води“ и заемите от ЕИБ.

- Осигуряване на допълнителни инвестиции за иновации в областта на океана чрез стартиране на **инициатива за картографиране на инвестициите**, която ще идентифицира финансови решения, които да ускорят внедряването на нови технологии в синята икономика.
- **Увеличаване на консултантската подкрепа** по инициативата „Сини шампиони“ за подобряване на готовността за инвестиции и за търсене на финансови решения за новатори, свързани с океана, както и за ускоряване на внедряването на нови технологии и научни резултати.

Водещи действия — управление:

- Закон за океана
- Табло за управление на Европейския пакт за океана
- Съвет за океана

Финансиране

- Повишаване на устойчивостта на крайбрежните общности чрез финансиране от ЕС и заеми от ЕИБ
- Засилване на финансовата и консултантската подкрепа в рамките на платформата BlueInvest

2. Интегриран подход за здравето и устойчивостта на океана

Поставени са значителни европейски цели и инициативите на ЕС са довели до напредък в областта на здравето на океана. Но морската околна среда продължава да се влошава, а океана и разнообразието от форми на живот, които той поддържа, остават уязвими. Например кораловите рифове — дом за една четвърт от всички морски видове — все повече биват засегнати от затоплянето на водите и изменението на химичния състав на океана, което отслабва тяхната устойчивост на въздействия. Голяма част от морските местообитания и морското културно наследство, от ливадите от морска трева до мангровите гори, продължава да бъде подложена на натиск от морски и сухоземни човешки дейности, които допринасят за изменението на климата. Подобряването и поддържането на здравето на океана изисква ангажимент, иновации и сътрудничество на всички равнища, включително в световен мащаб⁸.

Настоящото съобщение предлага действия въз основа на четири ключови принципа: подход „от извора до морето“ за справяне със замърсяването; принцип на предохранителните мерки; научен подход към решенията за политиките; и екосистемен подход.

⁸ Вж. раздел 7.

2.1. Океанът е съюзник в борбата срещу изменението на климата

Океанът е най-големият поглътител на въглерод на нашата планета, като абсорбира 30 % от антропогенните въглеродни емисии. Той играе жизненоважна роля за регулирането на климата, улавянето на въглерод и смекчаването на последиците от изменението на климата. Този капацитет е застрашен от повишаването на температурите, загубата на биологично разнообразие, повишаването на киселинното съдържание и намаляването на кислорода.

От друга страна, възстановяването на морските екосистеми и на биологичното разнообразие може да допринесе за забавянето на глобалното затопляне, като повиши капацитета на океана да улавя въглерод. Затоплянето и повишаването на киселинното съдържание на океана се причинява главно от въглеродните емисии от изгорени изкопаеми горива. Затова постигането на нашите цели в областта на климата и участието в дипломация по въпросите на климата, за да бъдат насърчени другите основни замърсители да намалят своите емисии на парникови газове, е от съществено значение за противодействието на затоплянето и на повишаването на киселинното съдържание на океана. Освен това производството на енергия от възобновяеми източници в морето спомага за намаляване на емисиите на парникови газове, които в противен случай биха причинили затопляне на океана и биха застрашили неговото здраве и просперитет, и намалява зависимостта на Европа от изкопаеми горива, включително такива, добивани от морското дъно, с оглед на рисковете за морските екосистеми, включително морското дъно, и по този начин укрепва енергийната сигурност и суверенитета на ЕС в съответствие с целта на ЕС за неутралност по отношение на климата.

Комисията ще подкрепи държавите членки при планирането и изпълнението на мерки за възстановяване на крайбрежни и морски местообитания във влошено състояние за постигане на правно обвързващата цел съгласно Регламента за възстановяване на природата за обхващане на поне 20 % от морските зони на ЕС с необходимите мерки до 2030 г. и на всички екосистеми, нуждаещи се от възстановяване — до 2050 г.

Комисията ще подкрепи крайбрежните общности в изграждането на нови стопански модели, които ще са от полза както за природата, така и за хората, включително европейските запаси от син въглерод, като вземе предвид Указанията на РКООНИК⁹.

2.2. Опазване и възстановяване на морския живот и основните екосистемни услуги на океана

Натискът върху океана уврежда морските екосистеми и биологичното разнообразие, засяга неблагоприятно крайбрежните общности, рибарството и други дейности, свързани с морето.

Морски защитени територии (МЗТ)

Мрежата от добре свързани и ефективно управлявани МЗТ играе съществена роля за опазването и възстановяването на екосистемите и хранителните вериги, подпомагането на крайбрежните общности и рибарите, като съдейства за възобновяването на морския живот. ЕС разшири своята мрежа от МЗТ до 12,3 % от своите води, но държавите членки

⁹ Рамкова конвенция на ООН по изменение на климата

се насърчават да ускорят усилията си за достигане на целта в рамките на стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г. да защитят правно 30 % и да защитят стриктно 10 % от своите морета. Това предполага предлагане на планове за управление за всяка морска защитена територия (МЗТ), основани на науката и с участието на всички местни заинтересовани страни, включително рибарите, които са предназначени да отговорят на специфичните характеристики на съответните МЗТ в зони от екологично значение. Това следва да включва определяне, за всеки отделен случай, на това кои риболовни техники са съвместими с опазването на целевите видове и местообитания в съответните морски защитени територии (МЗТ).

За тази цел Комисията ще работи за ефективното въвеждане в действие и изпълнение на съществуващото европейско законодателство, по-специално Директивите за птиците и местообитанията, Рамковата директива за морска стратегия и Регламента за възстановяване на природата, включително използването на нови технологии, насочени към улесняване на надзора и наблюдението.

Устойчиво управление на морските дейности

Извън морските защитени територии, екосистемният подход към управлението на дейностите в морето, както и към тези на сушата, които оказват влияние върху морето, е от решаващо значение, както е посочено в РДМС, за постигане на чисти, здрави и продуктивни морета и в крайна сметка „добро екологично състояние“¹⁰ (ДЕС) на морските води на ЕС.

Въпреки напредъка, в последната оценка на РДМС¹¹ беше посочено, че са необходими допълнителни стъпки за пълното постигане на ДЕС по всичките 11 дескриптори на РДМС, включително увеличаване на финансовите инвестиции за изпълнение на необходимите мерки. **Комисията ще преразгледа РДМС, за да ускори напредъка към постигането на екологичните цели, да опрости изпълнението и да намали административната тежест, свързана с докладването и управлението на данните.**

Борба със замърсяването на морските и сладководните басейни

Морските и крайбрежните екосистеми са изправени пред сериозни заплахи от замърсяване, включващо хранителни вещества от дейности на сушата и по море: земеделски отток, химически замърсители, пластмаси и пластмасови микрочастици. Ето защо мерките трябва да обхващат целия воден цикъл на сушата и в морето. С цел да се справи със замърсяването от източници на сушата, Комисията ще засили подхода „от извора до морето“ чрез **стратегията за устойчивост на водните ресурси** и ще подкрепи крайбрежните общности в борбата срещу замърсяването, идващо от сушата, като признава ролята им на „пазачи“ между замърсяването на сушата и влошаването на състоянието на морските екосистеми.

Като надгражда изискванията за намаляване на замърсяването за постигане на добро екологично състояние на моретата на ЕС, планът за действие на ЕС за нулево замърсяване поставя амбициозни цели като намаляване на отпадъците от пластмаса в

¹⁰ [РДМС](#), член 3, параграф 5 и уточнени допълнително в [Решение \(ЕС\) 2017/848 на Комисията за определяне на критерии и методически стандарти за добро екологично състояние на морските води](#).

¹¹ [Доклад относно оценката на Комисията на програмите от мерки на държавите членки, актуализирани съгласно член 17 от Рамковата директива за морска стратегия \(2008/56/ЕО\)](#).

океана с 50 % и загубите на хранителни вещества с 50 % до 2030 г., със сериозна подкрепа с финансиране по линия на рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“, включително мисията „Възстановяване на нашите океани и води“. Комисията припомня възможността държавите членки да подкрепят схеми за активно или пасивно събиране на морски отпадъци по националните програми по ЕФМДРА.

Ефективното управление на хранителните вещества и значителното намаляване на замърсяването, включително микропластмасите, перфлуороалкилираните и полифлуороалкилираните съединения (PFAS) и други химикали, са от съществено значение за укрепване на здравето на океана. Комисията ще продължи да финансира и научни изследвания и иновации в областта на управлението на хранителните вещества и микропластмасите.. Освен това, общата селскостопанска политика (ОСП) ще продължи да стимулира устойчивото земеделие, включително да подпомага намаляването на излишъка от хранителни вещества.

По отношение на морското замърсяване, морският транспорт остава един от главните източници, допринасящ за емисиите, изхвърлянията, отпадъците и подводния шум. Преобразуващите промени в морския транспорт към неутралност по отношение на климата и нулево замърсяване могат да ограничат въздействието върху морския живот и да спомогнат за запазване и растеж на конкурентоспособността на ЕС¹². Въпреки че съществуващите закони са намалили замърсяването от корабите, необходими са допълнителни действия за ограничаване на изхвърлянията във въздуха и водата и за предотвратяване на разсипванията на пластмасови гранули¹³.

Поради това Комисията:

- ще разшири услугата CleanSeaNet¹⁴, така че тя да предупреждава държавите членки за повече видове замърсители от кораби, например отпадъчни води, отпадъци, изгубени контейнери. Държавите членки следва да разработят допълнително процеси за проверка и достъпност на данни. Въз основа на работата, която ЕС започна в рамките на РДМС по отношение на подводния шум, Комисията ще подкрепи Коалицията на високите амбиции за тих океан, като насърчи амбициозни и практични решения, които ще доведат до възстановяването на по-тих океан.
- ще работи с партньори, за да осигури пълното прилагане на решенията на ИМО за намаляване на замърсяването от морския транспорт.

Водещи действия¹⁵:

¹² [Съвместен доклад на ЕАОС и ЕАМБ 15/2024: Доклад за 2025 г. за въздействието на европейския морски транспорт върху околната среда.](#)

¹³ На 8 април 2025 г. съзаконодателите постигнаха предварително съгласие по предложението за регламент за предотвратяване на загубите на пластмасови гранули с цел намаляване на замърсяването с пластмасови микрочастици (COM(2023) 645).

¹⁴ [Спътникови услуги — услугата CleanSeaNet — ЕАМБ — Европейска агенция по морска безопасност.](#)

¹⁵ Водещите действия, свързани със здравето на океана съгласно раздел 7, също допринасят за този приоритет.

- Преразглеждане на Рамковата директива за морска стратегия
- Европейски резерви на син въглерод и нови стопански модели за крайбрежните общности
- Насърчаване на държавите членки при определянето и управлението на МЗТ

3. Насърчаване на устойчивата синя икономика към по-голяма конкурентоспособност

Синята икономика на ЕС е двигател на икономическия и преобразуващия потенциал. Тя е неразделна част от по-широката европейска стратегия в областта на промишлеността и сигурността и обхваща i) традиционните сектори в рибарството, аквакултурата, морския транспорт и крайбрежния туризъм; ii) новите и нововъзникващите сектори в областта на възобновяемите енергийни източници, сините биотехнологии, подводната роботика и наблюдението на океана и iii) световните шампиони в областта на технологиите, свързани с океана, ръководени от научните изследвания и иновациите по отношение на ИИ, чистите технологии и наукоемките технологии. Регенеративната синя икономика, която възстановява океана, като насърчава развитието, социалното приобщаване и справедливостта, включва обновяване на морските ресурси и природните системи на океана.

В съответствие с Компаса за конкурентоспособност и Пакта за чиста промишленост ЕС трябва да повиши конкурентоспособността си и да ускори стратегическия преход в традиционните и нововъзникващите сектори на синята икономика, като се съсредоточи по-специално върху декарбонизацията и мащабирането на иновациите. Това означава подпомагане на нашите сектори в областта на рибарството и аквакултурата, включващо по-добро оползотворяване на отпадъците от водна биомаса, ускорени процедури за внедряването на чисти сини технологии, подкрепа за стопанските модели, които опазват или възстановяват океанските екосистеми и биологичното разнообразие — чрез природосъобразни решения и продукти с отрицателен въглероден отпечатък — и създаване на правилните условия за чист растеж. Постигането на тази цел изисква интелигентна комбинация от публично финансиране, частни инвестиции, стимулиращо законодателство, развитие на уменията, споделяне на знанията, научни изследвания и иновации и ефективно морско пространствено планиране.

3.1. Подпомагане на секторите в областта на рибарството и аквакултурата за устойчиви храни от водни организми, продоволствена сигурност и суверенитет

Рибарството и аквакултурата са жизненоважни за снабдяването с хранителни продукти и продоволствената сигурност. Въпреки това 70 % от храните от водни организми, консумирани днес в ЕС, се внасят¹⁶. В допълнение към визията за селското стопанство и храните, с извършването на всеобхватна **оценка и потенциално преразглеждане на ОПОР, които обхващат както общата организация на селскостопанските пазари,** така и **визията за 2040 г. в областта на рибарството и аквакултурата,** ще бъде отбелязан ключов етап. Това ще гарантира подобряване на конкурентоспособността и устойчивостта в областта на рибарството и аквакултурата, включително преработвателния сектор, както и осигуряване на постоянни доставки за пазара на ЕС,

¹⁶ Европейската комисия (2024 г.): [Доклад на ЕС за пазара на риба и рибни продукти за 2024 г.](#)

като същевременно се запазва екосистемният подход към управлението на рибарството. Този подход ще включва работа с държавите членки, за да се направят риболовните дейности по-устойчиви и ориентирани към бъдещето чрез подобряване на селективността на риболовните уреди, включително чрез иновации, и намаляване на отрицателното въздействие върху морската екосистема, свеждане до минимум и, където е възможно, премахване на случайния улов на уязвими морски видове. Утвърждаването в световен мащаб на принципите на ЕС за устойчивост е важно за укрепване на устойчивостта на вноса и гарантиране на равнопоставени условия на конкуренция, както е описано по-подробно в глава 7.

Комисията ще предложи:

- Мерки, насочени към декарбонизацията и модернизацията на рибарския флот, подпомогнати от партньорството за енергиен преход за сектора на рибарството и аквакултурата¹⁷.
- Подкрепа за дребномащабния риболов като приоритет. Подходящите действия включват издаването на ръководство с най-добрите практики, които държавите членки могат да използват при разпределянето на риболовните възможности с цел подобряване на прозрачността и насърчаване на устойчивия риболов и ангажирания диалог по изпълнението. Комисията също така ще обсъди създаването на специален консултативен съвет.
- Създаване на европейска инициатива за устойчива аквакултура, с участието на органи от държавите членки, представители на сектора, други заинтересовани групи, институции от областта на научните изследвания и иновациите, бизнес ускорители и финансови институции. Това ще укрепи сътрудничеството чрез поставянето на цели и определянето на действия, включително разработването на проекти, насочени към многофункционално използване на морското пространство.
- Разширяване на европейското производство на водорасли, включително чрез новата стратегия за биоикономиката, която предстои да бъде приета до края на 2025 г., стартирането на инициатива за иновации в областта на синята биоикономика до 2027 г. и поставянето на доброволни цели за увеличаване на производството на водорасли в ЕС.
- Специална инициатива в областта на политиката за справяне с проблема с **чуждите видове** — заплахата за рибарството и аквакултурата — включващи възможности за оползотворяване на тези видове в случаите, когато тези видове вече са прекалено разпространени.
- Ръководство за управление на хищниците в рамките на изпълнението на стратегическите насоки за сектора на аквакултурата.
- Оценката на Регламента за ООП измерва ефективността на настоящите правила за етикетането, включително обхвата на засегнатите продукти, техния произход и търговските вериги, чрез които те се продават, като супермаркети, рибни магазини и ресторанти.
- Кампания в целия ЕС през 2027 г. за ползите и добавената стойност от произведените в ЕС и устойчиви „храни от водни организми“.

¹⁷ [Партньорство, създадено съгласно Съобщението на Комисията относно енергийния преход в сектора на рибарството и аквакултурата в ЕС.](#)

- Мерки за осигуряване на устойчивост на управлението на рибарството и равни условия за европейските рибари в световен мащаб (вж. раздел 7).
- Оценка и потенциално преразглеждане на Регламента за ОПОР
- Подкрепа за социалното измерение на секторите на рибарството и аквакултурата (вж. раздел 3).

3.2 Укрепване на морската индустриална база и пристанищата на ЕС като критично важни възли

Европейската *морска производствена база* е жизненоважна за стратегическата автономност, благоденствието и сигурността на ЕС. Европейските корабостроителници, снабдителите и доставчиците на технологии разполагат с експертните познания и умения за изграждане на високостойностни плавателни съдове и за разработване на инсталации за възобновяема енергия, разположени в морето. **За поддържане на това конкурентно предимство и водещата позиция на ЕС в световния преход към чисти технологии Комисията ще разработи промишлена морска стратегия.**

Пристанищата на ЕС са стратегически обекти за конкурентоспособност и сигурност, действащи като портали за световната търговия, вътрешния пазар, и най-вече като центрове на европейското морско пространство¹⁸, и военното и гражданското придвижване. Много са се развили в центрове за декарбонизация, кръговост и иновации във веригите на стойността, като подпомагат промишлените клъстери. **С цел подсилване на тази функция, Комисията ще приеме нова стратегия на ЕС за пристанищата.**

Ускоряването на декарбонизацията на сектора на *морския транспорт* в ЕС, за да се постигнат нашите цели в областта на климата, изисква стриктно прилагане на последното разширяване на обхвата на СТЕ, за да включва морския транспорт — нашия механизъм за ценообразуване на парниковите газове. Това изисква също така прилагане на инициативата FuelEU — сектор „Морско пространство“, ключова мярка за намаляване на интензитета на емисиите на парникови газове от горивата, за стимулиране на инвестициите, развитие на инфраструктура за алтернативни горива в пристанищата и задействане на усилията за координация по цялата верига на доставки за постигане на икономии от мащаба. ЕС призовава за амбициозни световни мерки на Международната морска организация (ММО) за гарантиране на равнопоставени условия на конкуренция в глобален мащаб. Наскоро съгласуваната с ММО рамка за нулеви нетни емисии е важна стъпка към декарбонизирането на целия промишлен сектор. Подпомагането на цифровизирането на морските операции, инвестирането в зелени технологии и насърчаването на развитието на „зелените“ умения ще играе също толкова съществена роля при гарантиране на дългосрочната устойчивост и адаптивност на морската индустрия.

Значителните инвестиции в производството на алтернативни горива, енергийната инфраструктура, бреговото електрозахранване и усвояването и бордовото интегриране на новите чисти технологии са съществени за задвижване на устойчивостта на въздействия, декарбонизацията, иновациите и конкурентоспособността в сектора.

¹⁸ Регламент (ЕС) 2024/1679 за трансевропейската транспортна мрежа

3.3. Укрепване на други сектори на синята икономика

Вятърната енергия от разположени в морето инсталации и енергията от възобновяеми източници в океана са ключови ресурси за постигането на целите в областта на климата, като увеличават енергийната сигурност и осигуряват енергия на достъпни цени, която е в основата на промишлената конкурентоспособност във всички промишлени сектори и държавите членки. Ускоряването на внедряването изисква значителни инвестиции в мрежова инфраструктура, включваща трансграничен пренос в морето и енергийни технологии заедно с подобро регионално сътрудничество и решения за пространствени ограничения и съвместно съществуване с други дейности, като риболов и аквакултура.

С цел да продължи да се възползва от своето световно лидерство в областта на енергията от възобновяеми източници от морето и с амбицията да затвърди лидерството си в технологиите за океанска енергия, ЕС трябва да поддържа конкурентоспособни вериги на доставките, достъп до суровини и квалифицирана работна сила. Поетите задължения от държавите членки и регионалното сътрудничество¹⁹ ще бъдат ключови за постигането на тази цел.

Океанът може да бъде важен източник на генетични ресурси за биоикономиката и на суровини. Морските подводни солени езера могат да бъдат източник на магнезий, литий, бор и ванадий и могат да допринесат за сигурността на доставките на тези и други метали чрез рентабилни технологии за извличане на тези метали. С увеличаващата се необходимост от ефективни инсталации за обезсоляване за справяне с нуждите за човешка консумация на прясна вода и добив на зелен водород, възможността за извличане на метали от морските подводни солени езера ще бъде изследвана чрез целеви дейности в рамките на програмата „Хоризонт Европа“.

Крайбрежният и морски туризъм е най-големият сектор на синята икономика и основен източник на приходи за много крайбрежни райони, като диверсифицира източниците на препитание, особено в селските крайбрежни общности и островните общности. Като се основава върху напредъка в рамките на доклада „Път на преход за туризма“ и Европейската програма за туризма до 2030 г., както и на консултациите със заинтересованите страни, започнали през май 2025 г., Комисията ще представи стратегия на ЕС за устойчив туризъм през пролетта на 2026 г. С новата стратегия ще се насърчават практики, които са от полза както за крайбрежните и островните общности, така и за най-отдалечените региони.

3.4. Укрепване на социалното измерение на синята икономика

Приемствеността между поколенията, участието на жените, повишаването на квалификацията и подходящите условия на труд са съществени съставни елементи за успешна и привлекателна синя икономика.

Нова синя стратегия за приемственост между поколенията, планирана за 2027 г., ще насърчи квалифицираната работна сила от следващото поколение в областта на морската изследователска дейност, океанските технологии и устойчивото

¹⁹ План за действие относно взаимосвързаността на балтийския енергиен пазар (BEMIP), Инициатива за свързаност на газопреносните системи в Централна и Югоизточна Европа (CESEC), Енергийно сътрудничество в Северно море (NSEC), Междусистемни връзки в Югозападна Европа.

рибарство. Тя ще насърчи образованието, грамотността в областта на океана и преноса на знания между поколенията. Както е отбелязано в съобщението относно Съюза на уменията, Комисията ще активизира усилията си за насърчаване на образованието в областта на НТИМ²⁰, което следва да подкрепи и по-разширените знания по отношение на морските науки като екологично инженерство, морска биология и химия. Насърчаването на НТИМ и съюзите на европейските университети и училища трябва да обръщат засилено внимание на синята икономика и на нейния потенциал.

За развиване на цифрови и предприемачески умения синята стратегия за приемственост между поколенията ще бъде приведена в съответствие с новата **Общност на знание и иновации (ОЗИ) в областта на водните, морските и мореплавателни сектори и екосистеми**, която предвижда структурирана, европейска всеобхватна рамка за свързване на екосистемите на синята икономика и **Съюза на уменията**, подкрепящ междусекторните партньорства в синята икономика, както и с **водещата стратегия за справедливост между поколенията**.

В рибарството фокусът на Комисията ще бъде върху приемствеността между поколенията и повишаването на привлекателността на професията, включително чрез модернизиране на флота, цифровизиране и подобрена безопасност на борда. Това ще включва и подкрепа за повишаване на квалификацията и преквалификация на рибарите.

Водещи действия:

- Оценка и потенциално преразглеждане на ОПОР
- Визия за рибарството и аквакултурата за 2040 г.
- Промислена морска стратегия и стратегия на ЕС за пристанищата
- Синя стратегия за приемственост между поколенията

4. Опазване и овластяване на крайбрежните общности и островите

Здравият океан осигурява препитание, защита и чувство за идентичност на крайбрежното население. Крайбрежните общности са движещата човешка сила зад устойчивата и конкурентоспособна синя икономика по пътя към възстановяващите практики и играят ключова роля при предоставянето на европейците на здравословни и устойчиви хранителни продукти, чиста и достъпна енергия от възобновяеми енергийни източници от морето и при свързването на Европа с останалия свят. Ролята им на стопани, като ключови заинтересовани страни и действащи лица в управлението на моретата, трябва да бъде по-добре призната.

Крайбрежните райони са разнообразни и имат уникални географски и природни ресурси, които предлагат както значителни икономически възможности, така и уникални предизвикателства. За разгръщането на пълния потенциал на крайбрежните райони на ЕС е необходимо както укрепване на водещите крайбрежни общности, така и

²⁰ Наука, технологии, инженерство и математика.

преодоляване на изоставането за онези, които изпитват затруднения да се възползват от възможностите.

Крайбрежните райони също са изложени на най-висок риск от изменението на климата, свързан с повишаване на морското равнище, екстремни метеорологични явления, ерозия на бреговете, наводнения, проникване на солени води и загуба на биологично разнообразие, включително рибни запаси. Очакванията са крайбрежните общности и най-отдалечените региони да ускорят адаптирането към изменението на климата и готовността за кризисни ситуации. Комисията ще засили подпомагането на крайбрежните общности за прилагането на стратегиите и планове за адаптиране към изменението на климата, особено чрез бъдещия европейски план за адаптиране към изменението на климата.

За увеличаване на подкрепата си за крайбрежните общности и в съответствие със стратегията за Съюз на подготвеност, Комисията ще предложи нова **Стратегия на ЕС за развитие и устойчивост на въздействия на крайбрежните общности през 2026 г.** Стратегията ще отрази възможностите и ще очертае рамката за насърчаване на местното икономическо развитие и повишаване на устойчивостта на въздействия на местните общности. Стратегията ще насърчи планове за създаване на капацитет за ранно предупреждение и адаптиране към изменението на климата, подпомогнати от съвременни услуги за наблюдение и прогнозиране.

Тя ще има за цел задвижването на огромния потенциал на крайбрежните общности за развитието и внедряването на нови устойчиви стопански модели, които да допринесат за устойчивото развитие и конкурентоспособността на ЕС като цяло. Тя ще подпомага възможностите за диверсификация на доходите и ще стимулира включването на регенеративни и възстановителни дейности, научни и технологични иновации в прогнозите за наблюдения и разработването на услуги, основаващи се на успехите на проектите в рамките на „Водено от общностите местно развитие“²¹, подхода „Нов европейски Баухаус“ (НЕБ)²², както и инициативите-фарове в рамките на мисията „Възстановяване на нашите океани и води“.

Като отчита специфичните предизвикателства, пред които са изправени островите и най-отдалечените региони, изискващи адаптирани политики и по-добри полезни взаимодействия, Комисията реши да стартира **консултация за нова стратегия за островите и актуализирана стратегия за най-отдалечените региони.**

Необходими са специално внимание и мерки, съобразени с характеристиките на най-отдалечените региони, за да се преодолеят тяхната изолация и да се отговори на техните нужди: укрепване на тяхната устойчивост и свързаност, развиване на тяхната икономическа, енергийна и продоволствена автономност, както и опазване на тяхното природно наследство. По-специално, секторът на дребномащабния риболов е изправен пред допълнителни предизвикателства при своите дейности поради отдалеченост на тези

²¹ [Inforegio — Водено от общностите местно развитие](#)

²² Интердисциплинарният подход, основан на участието, „Нов европейски Баухаус“ (НЕБ), новаторските проекти като [демонстрационния проект-фар Bauhaus of the Seas Sails](#) предлагат готови планове за местни действия, които включват общностите при идентифициране и справяне с предизвикателствата на крайбрежните територии. През следващите години [механизмът НЕБ](#) ще подпомага нови проекти, включително в крайбрежните общности.

региони и изложеност на екстремни метеорологични явления. За справяне с тези проблеми Комисията ще предложи преразглеждане на насоките за баланс на флота за риболовни съдове с дължина под 12 метра в най-отдалечените региони въз основа на най-добрите налични научни данни през лятото на 2025 г.

Нови водещи действия²³:

- Европейска стратегия за развитие и устойчивост на въздействия на крайбрежните общности
- Консултации във връзка с нова стратегия за островите в ЕС
- Актуализирана стратегия за най-отдалечените региони
- Преразглеждане на насоките за баланс на флота за риболовни съдове с дължина под 12 метра в най-отдалечените региони

5. Съществената роля на научните изследвания, знанията, грамотността и уменията в областта на океана за синята икономика

5.1. Европа като световен лидер в океанологията: стартиране на инициатива за наблюдение на океана

Наблюдението на океана е в основата на всички морски знания. То осигурява изключително важни данни за прогнозирането на времето, стратегиите за смекчаване на последиците от изменението на климата и адаптирането към тях, наблюдение на екстремните метеорологични събития, породени от изменението на климата, гражданската сигурност — морските условия, наводненията, морския транспорт, енергията от възобновяеми източници в морето, рибарството и аквакултурата, и все повече отбраната и сигурността. И все пак океанът остава до голяма степен неизследван, критично много данни липсват или не са налични, а сегашните мрежи за наблюдение са подложени на нарастващ натиск.

В настоящия момент ЕС разчита основно на сътрудничество с международни партньори за наблюдение на океана. Но с промяната в геополитиката някои международни партньори се отдръпват от океанологията, като прекъсват ключови програми за данни и наблюдение и създават непредсказуемост по отношение на наличието на исторически и бъдещи изключително важни данни. Някои набори от данни вече няма да са налични, други няма да бъдат поддържани или допълвани. Съществува значителен риск от намаляване на глобалното покритие от наблюдателни инфраструктури, което води до по-малко надеждна и точна информация за вземащите решения, гражданите и инвеститорите.

В свят на геополитически рискове Европа трябва да стане независима и автономна във всички критични океански инфраструктури, данни и информационни услуги, като същевременно запази и засили международното научно сътрудничество, когато това е възможно.

²³ Водещите действия съгласно раздел 3 също допринасят за този приоритет.

Пактът за океана предлага да се засилят европейските усилия, като се стартира амбициозна **инициатива за наблюдение на океана**, включително за крайбрежните и дълбоководните зони, обхващаща цялата верига на стойността на знанието, и като се заеме водеща международна роля за предоставяне на критично важна информация на всички действащи лица и сектори в морската сфера.

Европейската инициатива за наблюдение на океана, обхващаща кампании за наблюдение, обработка на данни, инфраструктури и предоставянето на ключови услуги, ще бъде следващата глава в откриването на вътрешното пространство на нашата планета и ще свързва, разширява, управлява и обезпечава капацитета за наблюдение на океана.

Инициативата ще насърчи и международното научно сътрудничество със съмишленици, в частност за допълване на световна система за наблюдение на океана, която е подходяща за целта²⁴.

- **Гарантиране на сигурността на исторически данни** от наблюдение на океана, които понастоящем са изложени на риск в бази данни на ЕС, чрез действия по линия на програмата „Хоризонт Европа“ през 2025 г.
- Предоставяне на **подробен план за картографиране на пропуските в знанията** до юни 2026 г.
- Разработване на интегрирана, високотехнологична, икономически ефективна, надеждна и сигурна **система за наблюдение**.
- Създаване на **съгласуван и стандартизиран подход към планирането и провеждането на кампании за наблюдение на океана** до 2027 г.

Инициативата се основава на съществуващия принос на ЕС към оперативните морски знания. Като част от тази инициатива Комисията ще доразвие и интегрира двете водещи услуги за данни на ЕС — EMODnet и услугата за мониторинг на морската среда по програма „Коперник“²⁵.

Тя ще предостави необходимата основа за **Европейския цифров океан — отражение на реалния (DTO)**, амбициозно и централизирано виртуално представяне на океана почти в реално време, достъпно за всички граждани, учени и новатори, което ще предложи потенциални и бъдещи сценарии, критични точки и движещи сили на промяната в подкрепа на основаното на доказателства разработване на политики от страна на стопанския сектор. DTO, който беше обявен от председателя на Комисията на срещата на върха „Един океан“ през 2022 г. и който ще бъде оперативно съвместим със системата „Цифров двойник на Земята“, разработена в рамките на инициативата „Дестинация Земя“, следва да заработи като програма на ЕС до 2030 г.

Инициативата за наблюдение на океана ще помогне на партньорите на Европа да предпочетат „избери Европа“ като надежден, научно обоснован, високотехнологичен,

²⁴ Тя също така ще подпомогне предложената международна платформа за устойчивост на океана (IPOS), вж. раздел 7.

²⁵ EMODnet обобщава in situ данни от наблюдения на океана, докато услугата по програма „Коперник“ за мониторинг на морската среда е водеща в света цифрова информационна услуга, включваща спътникови данни, съвременен мониторинг и прогнози.

сигурен и отворен съюзник. Тя ще допринесе и за подобряване на грамотността по отношение на океана и ще повиши осведомеността по въпросите, свързани с океана.

5.2. Научни изследвания и иновации в областта на океана за световно лидерство

Стратегията за научни изследвания и иновации в областта на океана ще се основава на рамковата програма за научни изследвания и иновации и, наред с другото, на европейската мисия „Възстановяване на нашите океани и води до 2030 г.“. Тя ще осигури подход „от извора до морето“²⁶ и ще има за цел подобряване на настоящото управление чрез преодоляване на разпокъсаността на инициативите на ЕС в областта на научните изследвания и иновациите, включително техните научноизследователски инфраструктури. По този начин ще се запълни съществуващата в момента празнина между научните изследвания и иновациите чрез финансирането за развойна дейност и внедряването на нови знания и решения.

Комисията ще улесни създаването на **европейска мрежа от изпитвателни центрове за технологии в областта на океана** за ускоряване на иновациите и внедряването на ключови океански технологии.

Чрез интердисциплинарни подходи, които съчетават съвместни научни изследвания и гражданска ангажираност, могат да бъдат формулирани решения за опазване на океана и водите, което ще доведе до подпомагане на благополучието на крайбрежните общности.

Установените европейски механизми за сътрудничество, като JPI Oceans и партньорството за устойчива синя икономика, мобилизират национални инвестиции и ще играят важна роля за идентифицирането и реагирането на предизвикателства в сферата на научните изследвания и иновациите, свързани с океана.

5.3. Засилване на грамотността по отношение на океана и гражданската ангажираност

Грамотността по отношение на океана и гражданската ангажираност насърчават разбиране на влиянието, което океана оказва върху нас и нашето въздействие върху океана, като овластяват гражданите да правят информиран избор. Държавите членки се стимулират да насърчават диалога между поколенията, основан на практики на участие и/или обсъждане. Концепцията за грамотността по отношение на океана ще бъде свързана с по-широката концепция за насърчаване на грамотността по отношение на водните ресурси и разбирането на връзките между управлението на водите и морето. Само чрез съвместна работа и оценяване на многообразието от всички заинтересовани страни можем да разгърнем пълния потенциал на нашия океан и да създадем по-устойчиво бъдеще за всички.

Комисията ще **разшири европейската коалиция за грамотност по отношение на океана (EU4Ocean)**, която обхваща хиляди организации, предприятия, младежи и ученици. Чрез образование, повишаване на осведомеността и утвърдени инструменти като Европейския морски атлас, EU4Ocean ще продължи да работи за повишаване на

²⁶ Гарантиране на подходящи връзки и съгласуваност със стратегията за научни изследвания и иновации в областта на устойчивостта на водните ресурси.

знанията за значението на океана, включително като работи с консорциума Bauhaus of the Seas Sails²⁷.

Като се основава на форума Youth4Ocean, Комисията ще създаде **европейска мрежа на младите посланици на океана и приемственост между поколенията** за ангажиране на младите океанолози и застъпници за устойчивостта на океана в целия ЕС и по света. Професионалното развитие на океанолози в началото на кариерата им ще бъде подкрепено чрез новата „**синя програма за приемственост между поколенията**“ на Алианса за научни изследвания и иновации за целия Атлантически океан. Комисията ще бъде домакин на **годишните диалози по политиките с младежта**, като гарантира, че мненията на младежите са ефективно интегрирани в изработването на политиките.

Нова стажантска програма в рамките на коалицията EU4Ocean ще предлага на младежите практически опит на работни места, които допринасят за конкурентоспособната и устойчива синя икономика. Това не само ще осигури на младежите уменията, необходими за бъдеща кариера, но също ще укрепи връзката между грамотността по отношение на океана и частния сектор. Специален приоритет ще бъде поставен върху овластяването на жените, както и на други недостатъчно представени групи, за да заемат активна и пълноценна роля в дейностите в сферата на океана.

Водещи действия:

- Европейска инициатива за наблюдение на океана и въвеждане в действие на европейския DTO до 2030 г. като принос към Десетилетието за науката за океана за устойчиво развитие
- Европейска стратегия за научни изследвания и иновации в областта на океана
- Създаване на Европейска мрежа на младите посланици на океана и приемственост между поколенията

6. Морската сигурност и отбрана като основно условие

Все по-голямата сложност на заплахите — включващи атаки на подводната инфраструктура, кибератаки, рисковете, свързани с неотговарящи на стандартните плавателни съдове и сенчестия флот, и стратегическата борба за морските пространства — изисква координиран, основан на технологиите и ориентиран към бъдещето отговор, обхващащ външните и вътрешните, както и военните и гражданските измерения. Балтийско море е именно мястото, където сенчестият флот създава сериозен риск за околната среда с нефтени разливи, заплахи за морската безопасност и сигурност, международната търговия и нарушения на морското право.

Европейската стратегия за морска сигурност и свързания с нея план за действие осигуряват рамката, в която ЕС да гарантира своите интереси по море, да защитава своите граждани и територията си и да насърчава своите ценности и икономиката си. Те укрепват основания на правила международен ред, като гарантират пълното

²⁷ <https://bauhaus-seas.eu/>

съответствие с международните инструменти, особено Конвенцията на ООН по морско право (UNCLOS).

Наред с тези приоритети и в съответствие със Съвместното съобщение относно сигурността на кабелите, Съобщението относно ProtectEU: европейска стратегия за вътрешна сигурност²⁸ и Бяла книга за европейската отбрана — Готовност 2030 г., ЕС и неговите държави членки трябва да се фокусират върху засилването на сътрудничеството по военноморски въпроси и в областта на бреговата охрана, включително чрез многоцелеви морски операции (ММО), повишаването на морската осведоменост, инвестирането в най-съвременните морски технологии, укрепване на защитата на критичната инфраструктура и военната подвижност, разширяването на военноморския отбранителен капацитет и усилването на европейското присъствие и партньорства в целия свят.

6.1. Укрепване на сътрудничеството по военноморски въпроси и в областта на бреговата охрана на ЕС и морската гранична сигурност

Комисията ще продължи да насърчава сътрудничеството в областта на бреговата охрана, като разширява успешни модели, като Европейския форум за функциите за брегова охрана и Средиземноморския форум за дейностите по брегова охрана, към зони като Черно море. Инвестициите ще бъдат насочени към **експериментална европейска флотилия от безпилотни летателни апарати (UxV)**, които интегрират ИИ и авангардни датчици за мониторинг на морето в реално време, поддържани от Frontex, ЕАМБ и EFCA. Това подобрява откриването и реагирането, допълва инициативите на НАТО и защитава критичната подводна инфраструктура. Инвестициите в изграждането на капацитет и обученията ще засилят обхващаща целия ЕС брегова охрана и сътрудничеството между агенциите.

6.2. Авангардни технологии за сигурност и отбрана

ЕС ще мобилизира инструменти като EDF, PESCO, EDA и предложените²⁹ SAFE и EDIP за модернизиране на военноморските сили и свързаните с тях инфраструктури, включително капацитет за комуникации и свързване в мрежа, датчици, НИРД за технологии и съвместното възлагане на поръчки за активи за разузнаване, наблюдение и контраразузнаване, както и създаването на регионални центрове за обединяване на информация, считано от 2025 г. ЕИБ се ангажира да подпомага развитието на промишлеността, включително като подкрепя морските технологии чрез мобилизиране на частен капитал за иновации, насочени към сигурността.

Новата европейска инициатива за повишаване на морската осведоменост (MDA) (включваща експериментална европейска флотилия от безпилотни апарати, предложена по-горе) ще свързва датчици, безпилотни системи и патрулни самолети за формиране на интегрирана мрежа за наблюдение. По-силната MDA е от съществено значение за справяне със заплахите и подпомагане на реагирането при извънредни ситуации. Скорошните инциденти, свързани с критичната морска инфраструктура, потвърждават

²⁸ [Съобщение относно ProtectEU: европейска стратегия за вътрешна сигурност.](#)

²⁹ По времето на приемането на настоящото съобщение приемането на тези предложения беше предстоящо

необходимостта от гладко сътрудничество, като се приложи регионален подход за всеки морски басейн.

Комисията активно насърчава всички отговорни национални и европейски морски органи и агенции да се свържат към общата среда за обмен на информация (CISE), като следват подхода за морските басейни за увеличаване на регионалната интеграция. Като признава променящия се характер на морските заплахи, Комисията се ангажира да позволи обмена на класифицирана информация в рамките на CISE и да насърчава взаимосвързаността ѝ с рамката за обмен на информация, управлявана от Frontex, именно EUROSUR, както и нейната оперативна съвместимост с мрежата за морско наблюдение (MARSUR), която улеснява сигурната комуникация между военноморските сили на държавите членки. Това ще укрепи гражданско-военния интерфейс, ще подобри споделената ситуационна осведоменост и ще позволи по-бързи, координирани реакции при заплахи в цялата морска област. Комисията ще подкрепи усилията, свързани с MDA за напредък към разпозната морска картина от космоса до морското дъно почти в реално време, която да може да бъде споделена с НАТО.

6.3. Защита на критичната морска инфраструктура

В допълнение към наблюдението, киберсигурността и устойчивостта на въздействия на ИТ системите ще бъдат ключова област на внимание. С оглед на факта, че 99 % от глобалните потоци от данни разчитат на подводни кабели, защитата на цифровата инфраструктура от киберзаплахи ще бъде от съществено значение, особено в региона на Балтийско море, където безопасността на критичната инфраструктура е още по-застрашена.

Централен компонент от това е изпълнението на плана за действие на ЕС относно сигурността на кабелите³⁰ в полезно взаимодействие с бъдещата промишлена морска стратегия, която ще разшири механизмите за наблюдение, възпиране и реагиране. Сигурността на морската и подводната инфраструктура би се подобрила от по-силен капацитет за откриване на заплахи и по-единна картина на ситуацията в реално време за всеки басейн. Комисията подкрепя създаването на доброволни регионални кабелни центрове за всеки басейн, образуващи механизъм за интегрирано наблюдение, в който държавите членки ще се съгласят на сътрудничество за подобро откриване на регионално равнище. В тази перспектива Балтийският/Скандинавският меморандум за разбирателство относно защитата на критичната подводна инфраструктура в Балтийско море е обещаващ път за по-силно регионално сътрудничество в областта на сигурността на критичните инфраструктури в Балтийско море.

Невзривените боеприпаси (UXO) във водите на ЕС застрашават екосистемите и инфраструктурата. **Координираната стратегия за отстраняване на UXO, като се започне от Балтийско и Северно море и се разшири до Черно море, ще използва авангардни технологии за откриване и премахване.** Партньорствата с HELCOM и други регионални органи ще подобрят изпълнението.

6.4. Засилване на военноморските операции и световните партньорства на ЕС

ЕС ще засили своите военноморски операции в рамките на Общата политика за сигурност и отбрана, като се съсредоточи върху морската ситуационна осведоменост и

³⁰ [План за действие на ЕС относно сигурността на кабелите](#)

защитата на критичната инфраструктура. Непрекъснатото военноморско присъствие във водите на ЕС ще бъде от съществено значение за възпирането на незаконни дейности.

Арктика все повече е изложена на геополитическа конкуренция и е жизненоважна за ЕС от гледна точка на околната среда, икономиката и сигурността. Изменението на климата открива нови морски пътища и увеличава риска от конкуренция за ресурси, влошаване на състоянието на околната среда и хибридни заплахи за сигурността на ЕС. Както е подчертано в Европейската политика за Арктика, Съюзът се ангажира да гарантира, че Арктика остава регион на мир, слабо напрежение и устойчиво сътрудничество. Изграждането на устойчивост на въздействие в Арктика е в съответствие с приоритетите на ЕС за климата, сигурността и многостранното сътрудничество.

ЕС ще продължи да се стреми към засилване на оперативното сътрудничество със скандинавските държави членки и арктическите държави съмишленици, особено в областта на морското наблюдение, издирването и спасителните операции и защитата на критична морска инфраструктура.

Водещи действия:

- Всеобхватна стратегия за UXO за интегриране на най-съвременни технологии за откриване и премахване
- Развиване на по-дълбоко сътрудничество между ЕС, нейните арктически държави членки и съмишленици от арктическите държави
- Експериментална европейска флотилия от безпилотни апарати (UxV), оборудвани (надводни, подводни и космически) с най-модерни системи и технологии
- Засилване на сътрудничеството в рамките на стратегическите и всеобхватни партньорства с партньорските държави в Северна Африка и Близкия изток

7. Международно управление на океана и засилена океанска дипломация

Твърдо застъпена в усилията на ЕС в областта на зелената дипломация и подкрепяща изпълнението на глобалните ангажименти, особено в контекста на Целите за устойчиво развитие на ООН, европейската океанска дипломация ще засили действията за опазване на океана, както и за защита и популяризиране на интересите и ценностите на ЕС в областта на океана, като същевременно изгражда ефективни политически, икономически, културни и научни отношения, свързани с океана, с държави, нации и съответните организации. **По-силните международни партньорства** и насърчаването на многостранна дипломация и резултати са по-важни от всякога. Те са необходими за ефективно опазване и управление на морските ресурси, особено по отношение на рибарството, където усилията за създаване на по-добри и по-справедливи международни

равнопоставени условия на конкуренция ще **подпомогнат както рибарството в ЕС, така и световната устойчивост**³¹.

7.1. Укрепване на международното управление на океана

ЕС се ангажира да спазва международното право, по-специално Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право (UNCLOS), и да укрепва **основания на правила многостранен ред**, който е от полза за всички държави и народи, като организира ефективно международно управление. ЕС ще използва дипломатическото си влияние, основано на обширната му ИИЗ, големия пазар на морски храни и ангажимента за устойчивост.

Като признава необходимостта от световно сътрудничество, ЕС ще се стреми да постави управлението на океана на водещо място в международните работни програми, като съгласува международните правни рамки и насърчава партньорствата.

Комисията ще даде приоритет на следните ключови действия и ще ги засили:

- **бърза ратификация на Споразумението за БРИНЮ**³², ускоряване на бързото му влизане в сила, подкрепа за прилагането му и гарантиране на устойчиво управление на откритото море.
- **амбициозен Световен договор за пластмасите** за ограничаване на замърсяването на океана и ще бъде надежден партньор и лидер, който ще се ангажира с другите страни и ще приключи преговорите по договора възможно най-скоро.

ЕС следва също така да използва цялото си дипломатическо влияние и контакти, за да съдейства за постигането на споразумение относно определянето на три големи **защитени морски територии в Южния ледовит океан**, като най-добрия начин за опазване на уникалните и девствени морски екосистеми и биоразнообразието на Антарктика. Освен това, ЕС ще насърчава опазването на 30 % от откритото море до 2030 г. ЕС транспонира споразумението за БРИНЮ в европейското законодателство³³ за гарантиране на съответствието със споразумението.

Комисията продължава да поддържа своята **позиция за предпазните мерки по отношение на дълбоководния добив на полезни изкопаеми**, като подчертава необходимостта от повече научни изследвания върху потенциалното му въздействие върху околната среда, биологичното разнообразие и социално-икономическите последици. Докато не се съберат достатъчно научни доказателства в потвърждение, че дълбоководният добив на полезни изкопаеми не представлява заплаха за морските екосистеми, Комисията призовава за превантивна пауза и приканва Съветът да потвърди този подход. Комисията ще се застъпва за подход, основан на правила, в рамките на Международния орган за морското дъно (ISA).

³¹ За тези и други препратки към ЕС в тази глава вж. заключенията на Съвета относно международното управление на океана, 15973/22 от 13 декември 2022 г.

³² [Биологично разнообразие в зоните, разположени извън националните юрисдикции](#)

³³ Вж. Предложение за Директива относно опазването и устойчивото използване на морското биологично разнообразие в зоните, разположени извън националните юрисдикции, COM(2025) 173 final от 24.4.2025 г.

Комисията се ангажира с принципа на предохранителните мерки и необходимостта да осигури адекватна научна основа, с която да се обосновават подобни дейности, както и подходящо вземане предвид на свързания с тях риск и въздействия, преди да се премине към нововъзникващи технологии, които се намесват в морската среда с цел смекчаване на последиците от изменението на климата, като например **морско геоинженерство** и технологии за отстраняване на въглероден диоксид³⁴.

ЕС призовава за **международна платформа за устойчивост на океана (IPOS)**, предназначена да подобри връзката между науката и политиката³⁵. IPOS ще стимулира вземането на решения, основани на факти, като засилва световните знания и разбирането по отношение на океанските системи, за да се даде възможност за по-ефективно опазване и устойчиво управление. Комисията също така ще подкрепя инициативи за засилено научно сътрудничество като **Всеобхватния алианс за изследвания и иновации в Атлантическия океан (AAORIA)**.

Освен това, Комисията ще предприеме следните действия:

- **Комисията** понастоящем разглежда начини за подобряване на **устойчивостта на продуктите от внос от риболов и аквакултура** в съответствие с режима на автономните тарифни квоти (АТК).
- **С цел намаляване на случайния улов на морски костенурки** през 2026 г. Комисията възнамерява да приеме спецификации относно устройството, предотвратяващо улова на костенурки (TED), което ще се използва от флота на ЕС при улова на скариди в тропическите зони на западния Атлантически океан и Индийския океан. Комисията ще оцени ефективността на тези нови спецификации, преди да бъдат обмислени по-нататъшни стъпки на вътрешно или международно равнище.
- Освен това Комисията ще се стреми към **ратифицирането и пълното прилагане на международни инструменти** като Споразумението на СТО за субсидиите в областта на рибарството относно забраната на вредни субсидии, конвенциите на МОТ, свързани с моряците и рибарите и стандартите за безопасност на риболовните кораби, изготвени в рамките на Международната морска организация (ММО).
- В областта на рибарството Комисията ще засили усилията си за **справяне с предизвикателствата, свързани с „удобните знамена“**, като гарантира прозрачност на структурите на собственост на риболовните пловачески съдове, за да се търси отговорност от лицата, отговорни за незаконни практики в морските отрасли, включително рибарството и управлението на околната среда. Това ще се основава на резултатите от продължаващо проучване.
- ЕС има активна водеща и застъпническа роля в рамките на **Регионалните организации за управление на рибарството (РОУР) за поддържане на високи стандарти** в управлението на рибарството, особено за борба с дейностите по ННН риболов.

³⁴ Съвместно съобщение относно програмата на ЕС за международно управление на океаните, [JOIN\(2022\) 28 final](#).

³⁵ Вж. бележка под линия 31

- Комисията ще предложи **ново поколение споразумения за партньорство в областта на устойчивото рибарство (СПОУР)**, които са в съответствие с по-широките регионални стратегии и приоритети на ЕС, най-вече за Африка и Индо-Тихоокеанския регион, предназначени да допринесат за съгласуван подход на ЕС за устойчиво рибарство и управление на океана.
- Европейският парламент и Съветът постигнаха предварително политическо споразумение относно предложеното от Комисията изменение на Регламент 1026/2012, което има за цел справяне с **неустойчивите риболовни практики**. То отразява ангажимента на ЕС да насърчава сътрудничеството в управлението на общите запаси с трети държави, като същевременно използва пазарната си мощ за насърчаване на устойчивия риболов.

ЕС ще продължи да дава пример чрез своя подход за **нулева толерантност към незаконния, недеклариран и нерегулиран (ННН) риболов**³⁶, основан на диалози с трети държави и системата на картони за ННН риболов. По-специално, ще се използва схемата на ЕС за сертифициране на улова (CATCH), която има за цел да защити пазара на ЕС от продукти от ННН риболов.

Цифровизацията на CATCH (IT CATCH) е водеща инициатива на ЕС в световната борба срещу ННН риболов, която ще стане задължителна от януари 2026 г. В резултат на това държавите — членки на ЕС, ще засилят и хармонизират контрола върху вноса и действията си, за да гарантират законността на рибните продукти, пуснати на европейския пазар. Особено внимание трябва да се обърне на онези най-отдалечени региони, които са изложени на нелоялна конкуренция и незаконен риболов от съседни трети държави.

ЕС ще продължи да се ангажира с ратифицирането и изпълнението на Споразумението за мерките на пристанищната държава и да насърчава прилагането на неговите **актуализирани правила за контрол на риболова** в световен мащаб³⁷.

През 2026 г. Комисията ще подготви **съобщение относно нов стратегически подход към външните действия на ЕС в областта на рибарството**, в което ще очертае тези **усилия на ЕС**. Подходът ще бъде насочен към преодоляване на слабостите в световното управление на рибарството и към засилване на ангажимента на ЕС за устойчиво стопанисване на океана.

7.2. Подходяща за целта стратегическа океанска дипломация

ЕС е основно дипломатическо действащо лице в сферата на океана, като представлява интересите на Съюза и неговите държави членки. Гарантирането на устойчиво управление на океанските ресурси, особено на рибарството, ще изисква разширено сътрудничество между ЕС, трети държави и световните действащи лица. Мрежата на ЕС от двустранни дипломатически ангажименти и стратегически инициативи с партньори в региони като Средиземно и Черно море, Арктика, Африка и Индийско-Тихоокеанския басейн ще допринесе за подобряване управлението на океана и развитието на устойчива синя икономика в световен мащаб. Участието в дипломатията по въпросите на климата на световно равнище е от съществено значение за

³⁶ Вж. бележка под линия 31

³⁷ Вж. бележка под линия 31

възстановяването на здравето на океана. РМОД (развиващите се малки островни държави) в частност, са близки съюзници в преговорите в рамките на процеса на Конференцията на страните (COP), тъй като те също са пряко засегнати от последиците от изменението на климата.

Комисията ще предложи следните приоритетни действия:

- **Комисията ще възприеме подход за морския пейзаж**, за да осигури ефективно въздействие и полезно взаимодействие при насърчаването на устойчивото управление, опазването и устойчивото икономическо развитие на океана в държавите партньори. Тя ще определи ключовите области, които трябва да бъдат опазвани, като се картографират заинтересованите страни и се вземат предвид всички дейности, които ги засягат, и ще се обърне внимание на взаимодействията в цялата система.
- Целта на Комисията ще бъде също така да затвърди своя ангажимент за **партньорството Африка—ЕС** чрез утвърждаване на сътрудничеството ни в областта на устойчивата синя икономика, която има жизненоважен принос за икономиката, продоволствената сигурност и храненето, както и за устойчивото развитие на двата континента.

ЕС ще използва дипломатическите си канали, за да прокара въпросите, свързани с океана, в международния политически дневен ред, включително в рамките на Г-7 и Г-20. ЕС отново заявява сериозния си ангажимент към годишния диалог за океана и климата, възложен от Конференцията на страните по РКООНИК, с цел постигане на напредък по въпросите, свързани с океана и климата, както в рамките на РКООНИК, така и в рамките на Парижкото споразумение, включително с оглед на новото поколение национално определени приноси и следващия глобален преглед.

Европейската океанска дипломация ще насърчава придържането към **стандартите на международното управление**, свързани с управлението на рибарството, като подпомага развиващите се държави при ратифицирането и прилагането на ключови международни споразумения, опазването на биологичното разнообразие, регистрацията на риболовни плавателни съдове и постигането на ЦУР, по-специално на ЦУР 14. ЕС ще продължи да подпомага устойчивия социално-икономическия растеж на държавите партньори чрез стратегии като Global Gateway, като гарантира, че рибарството, аквакултурата и други свързани с океана дейности допринасят за устойчивото развитие и изграждането на капацитет в целия свят. В подкрепа на целите на ЕС в рамките на Пакта за океана и с подкрепата на групата на ЕИБ стратегията Global Gateway се използва за насърчаване на целенасочени инвестиции в държавите партньори, предназначени за управление на океана, устойчива синя икономика и действия в областта на климата. Те включват водещи инициативи като подкрепата за коридори за екологосъобразен морски транспорт за насърчаване на декарбонизацията на морския транспорт и инициативата за превръщане на нашествието на морски водорасли Sargassum във възможност за кръгови иновации и устойчив растеж в крайбрежните общности.

Освен че е най-големият дарител в световен мащаб, ЕС и неговите държави членки са и най-големият световен дарител за откритото море. ЕС приветства постигнатия в рамките на Конференцията на страните по Конвенцията за биологичното разнообразие напредък

по отношение на мобилизирането на средства, необходими за опазване на биологичното разнообразие, за постигане на целите за действие на Глобалната рамка за биологичното разнообразие Кунмин — Монреал (KMGBF) и за преодоляване на недостига на средства в световен мащаб за опазване на биологичното разнообразие, включително в океана.

Водещи действия:

- Съобщение за стратегически подход към външната дейност на ЕС в областта на рибарството, включващ ново поколение от споразумения за партньорство в областта на устойчивото рибарство (СПОУР)
- Приемане и влизане в сила на изменението на Регламент (ЕС) № 1026/2012 относно някои мерки, целящи опазването на рибни запаси, по отношение на държави, позволяващи неустойчив риболов
- Бързо ратифициране и прилагане на Споразумението за БРИНЮ и подпомагане на въвеждането му в действие в развиващите се държави чрез вноса от 40 милиона евро в Глобалната програма за океана
- Влизане в сила и изпълнение на етап 1 от Споразумението на СТО за забраната на вредните субсидии за сектора на рибарството и завършване на преговорите от етап 2 по отношение на неуредени допълнителни правила за регулиране на субсидиите, които стимулират свръхулова и свръхкапацитета
- Задължително използване на цифровизираната схема за сертифициране на улова IT CATCH от януари 2026 г. за завършване на системата на картони на ЕС за по-ефективна борба срещу ННН риболов
- Пилотно въвеждане на международна платформа за устойчивост на океана
- Застъпничество за защитени зони в Южния ледовит океан

8. Следващи стъпки

В условията на тройната планетарна криза, свързана с ускореното изменение на климата, загубата на биологично разнообразие, замърсяването, както и геополитическото напрежение, ЕС трябва да действа решително, за да опази нашия океан и морското си бъдеще. Като мобилизира целия набор от инструменти и партньорства, с които разполага, ЕС може да даде пример за създаване на по-издръжливо, използвано по устойчив начин и сигурно океанско пространство.

Пактът за океана очертава стратегически и координиран отговор. Той обединява управленски реформи, иновации, инвестиции и международна дипломация в единна визия за здравето, устойчивостта и благоденствието на океана.

Настоящият пакт е не само пътна карта — той е призив за действие и отговорност. Заедно ще гарантираме ролята на океана като регулатор на климата на Земята и съюзник в борбата срещу неговото изменение, както и неговото биологично разнообразие и местообитанията му като богатство на нашата планета, икономически двигател и споделено наследство за идните поколения.

Комисията ще работи съвместно с другите институции на ЕС, държавите членки, заинтересованите страни и международни партньори за постигането на конкретни резултати.

Приложение: Цели, свързани с океана, в законодателството и политиката на ЕС³⁸

Цел	Обвързваща/ желателна	Източник
Добро екологично състояние (ДЕС) на морските води до 2020 г. Държавите членки трябва да приемат национални морски стратегии за постигане или поддържане на добро екологично състояние (ДЕС). Въвеждане на екосистемния подход като обвързващ принцип за управление на морската среда на ЕС.	Обвързваща	Рамкова директива за морска стратегия
Осигуряване на опазването на морските биологични ресурси и управлението на риболовните дейности, насочени към тях. Максимален устойчив улов (МУУ) за всички рибни запаси до 2020 г.	Обвързваща	Регламент за обща политика в областта на рибарството
30 % от морската територия на ЕС да бъде защитена до 2030 г., 10 % от която следва да бъде строго защитена.	Желателна	Стратегия за биологичното разнообразие
Подкрепа за стратегията за биологично разнообразие чрез принос за достигане и поддържане на рибните запаси до устойчиви нива, намаляване на въздействието на риболова върху морското дъно и свеждане до минимум на въздействието на риболова върху уязвимите видове чрез постепенно премахване на дънния риболов в морските защитени територии (МЗТ) до 2030 г., подобряване на селективността, защита на уязвимите видове, подкрепа на риболовния сектор и засилване на научните изследвания, прилагането, управлението и участието на заинтересованите страни.	Желателна	План за действие за морската среда на ЕС: Опазване и възстановяване на морските екосистеми за устойчиво и издръжливо на сътресения рибарство
Най-малко 20 % от морските зони на ЕС трябва да бъдат възстановени до 2030 г., а всички екосистеми, нуждаещи се от възстановяване — до 2050 г. Държавите членки трябва да представят национални планове за възстановяване до средата на 2026 г.	Обвързваща	Регламент относно възстановяването на природата
Инсталиране на ~111 GW капацитет за производство на енергия от възобновяеми източници в морето до 2030 г. и ~317 GW до 2050 г., от които 100 MW капацитет за океанска енергия до 2027 г. и 1 GW до началото на 30-те години на 21-ви век.	Желателна	Съобщение „Постигане на амбициите на ЕС в областта на енергията от възобновяеми източници в морето“
Държавите членки трябва да сключат необвързващо споразумение за сътрудничество	Обвързваща	Регламент за трансевропейската

³⁸ Списъкът може да бъде допълнен.

във връзка с целите за внедряване на производството в морето на енергия от възобновяеми източници във всеки морски басейн до 2050 г.		енергийна мрежа (TEN-E)
88 GW капацитет за производство на енергия от възобновяеми източници в морето до 2030 г. и 360 GW до 2050 г.	Желателна	
Обща цел за енергия от възобновяеми източници от най-малко 42,5 % до 2030 г. (необвързваща цел 45 %). Държавите членки публикуват информация за планираните търгове и какви обеми от енергия от възобновяеми източници в морето планират да постигнат.	Обвързваща	Директивата за енергията от възобновяеми източници (RED III)
Мерки за подкрепа на постигането на неутралност по отношение на климата до 2050 г. — интегриране на енергийния преход в рибарството и аквакултурата, намаляване на емисиите на парникови газове, повишаване на устойчивостта и енергийната ефективност, съгласуване с целите за биоразнообразие и замърсяване, развиване на умения и кариери, инвестиране в научни изследвания и иновации и насърчаване на международното сътрудничество.	Желателна	Съобщение относно енергийния преход в сектора на рибарството и аквакултурата в ЕС
Неутралност по отношение на климата в ЕС до 2050 г., междинна цел за намаляване на емисиите на парникови газове с най-малко 55 % до 2030 г. в сравнение с нивата от 1990 г.	Обвързваща	Европейски закон за климата
Цели за внедряване на захранване от наземната електрическа мрежа за по-големи морски контейнеровози и пътнически кораби в морските пристанища и за плавателни съдове по вътрешните водни пътища.	Обвързваща	РЕГЛАМЕНТ ЗА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА АЛТЕРНАТИВНИ ГОРИВА (РИАГ)
Максимални пределни стойности на средния годишен интензитет на емисиите на парникови газове при потреблението на енергия на борда на кораби с брутен тонаж над 5 000 тона, които акостират в европейски пристанища, независимо под какъв флаг плават — 2 % намаление до 2025 г. и 80 % намаление до 2050 г. Пътническите и товарните кораби да използват брегово електрозахранване (БЕЗ) или алтернативни технологии с нулеви емисии от 1 януари 2030 г. нататък в пристанищата, обхванати от член 9 от РИАГ , и от 1 януари 2035 г. във всички пристанища на ЕС, които развиват капацитет за брегово електрозахранване.	Обвързваща	Регламент FuelEU — сектор „Морско пространство“
Съоръженията за рециклиране трябва да гарантират, че рециклирането на кораби предотвратява изхвърлянето на опасни вещества в морето и отпадъците се управляват правилно.	Обвързваща	Регламент за рециклирането на кораби

Необходим е инвентарен опис на опасните материали за управление на веществата, които биха могли да навредят на морската среда, и за създаване на европейски списък на съоръженията за рециклиране на кораби		
Забрана на някои пластмасови изделия за еднократна употреба, например сламки и прибори за хранене. Събиране на 77 % от пластмасовите бутилки до 2025 г. и 90 % до 2029 г.	Обвързваща	Директива относно пластмасите за еднократна употреба
Количествено намаляване на потреблението на някои пластмасови изделия за еднократна употреба от държавите членки до 2026 г. в сравнение с 2022 г.	Желателна	
До 2030 г. ЕС следва да намали пластмасовите отпадъци в морето с 50 % и микропластмасите с 30 %, както и да намали загубите на хранителни вещества, употребата и риска от химически пестициди, употребата на по-опасните пестициди и продажбата на антимикробни средства за селскостопански животни и в аквакултурата с 50 %.	Желателна	План за действие за нулево замърсяване
Държавите членки трябва да създадат мрежата от защитени територии „Натура 2000“, за да гарантират, че най-ценните типове природни местообитания и местообитанията на видовете в целия ЕС се поддържат или, където е уместно, се възстановяват с благоприятен природозащитен статус.	Обвързваща	Директива за птиците
		Директива за местообитанията
Държавите членки трябва да използват своите планове за управление на речните басейни (ПУРБ) и програми от мерки, за да защитят и, където е необходимо, да възстановят водните обекти, за да достигнат добро състояние, и да предотвратят влошаването му (добро химично и екологично състояние)	Обвързваща	Рамкова директива за водите
Държавите членки трябва да намалят замърсяването на водите, причинено от нитрати, използвани в селското стопанство, като определят зони, уязвими за нитрати, наблюдават концентрациите на нитрати във водните басейни и установят кодекси за добри земеделски практики	Обвързваща	Директивата за нитратите
Държавите членки са длъжни да гарантират, че корабните горива не се използват в техните териториални морета, изключителни икономически зони (ИИЗ) и зони за контрол на замърсяването извън зоните за контрол на емисиите (ЗКЕ) на Балтийско и Северно море, ако тегловното съдържание на сяра в тези горива надвишава 0,50 %, а в рамките на ЗКЕ, ако	Обвързваща	Директива за сярата

тегловното съдържание на в тези горива надвишава 0,10 %		
Държавите членки са задължени да наблюдават и оценяват водите за къпане.	Обвързваща	Директива за водите за къпане
Постигане на целите на ОПОР чрез допринасяне за ефективен и прозрачен пазар, чрез регулиране на професионалните организации, стандартите за предлагане на пазара, информацията за потребителите, правилата за конкуренция и проучването на пазара	Обвързваща	ООП
Държавите членки са задължени да предотвратяват, намаляват и смекчават неблагоприятното въздействие върху биологичното разнообразие от въвеждането и разпространението — както преднамерено, така и непреднамерено — на инвазивни чужди видове в рамките на Съюза.	Обвързваща	Регламент относно инвазивните чужди видове
С цел до 2030 г., мисията на ЕС „Възстановяване на нашите океани и води“ е насочена към опазване на нашия океан и води и към възстановяване на здравият им статус чрез научни изследвания и иновации, гражданска ангажираност и сини инвестиции. При новия подход на мисията океана и водите ще се разглеждат като едно цяло и този подход ще играе ключова роля за постигането на неутралност по отношение на климата и възстановяването на природата.	Желателна	Мисия на ЕС „Възстановяване на нашите океани и води“